

SILLÓ ÁGOTA

Külföldi önkéntesek egy kolozsvári civil szervezetnél

Magyarországhoz hasonlóan Romániában is egyre nagyobb teret hódít az önkéntesség a fiatalok körében. Ez nem csak a helyi fiatalokra jellemző, hanem a külföldiekre is. Romániában inkább az a kutatási irány a jellemző, amelynek során a társadalom- és gazdaságkutatók azt a migrációs jelenséget vizsgálják, amikor az ország lakói egy bizonyos időintervallumra külföldön vállalnak munkát. Kevés hangsúlyt kapnak azok a kutatások, amelyek az országban tartózkodó külföldi állampolgárságú egyének helyzetét vizsgálják. Kutatásom célcsoportja az European Voluntary Service (Európai Önkéntes Szolgálat, a továbbiakban EVS) program keretében önkéntes munkát végzők, akik besorolhatóak mind az önkéntesség, mind a munkamigráció, mind a bevándorlás kategóriáiba.

Az Európai Tanács a 2011-es évet az önkéntesség évének nyilvánította. Ennek kapcsán az Európai Unió kidolgozott egy olyan programot, amely a fiatalok önkéntes tevékenységét célozza meg. Ez a program az Európai Önkéntes Szolgálat Fiatalok Lendületben Programjának Alprogramja. A program célja a fiatalok önkéntes társadalmi tevékenységekben való részvételének ösztönzése és támogatása Európában és azon kívül. Az önkéntes szolgálat ideje alatt a fiatalok egy intenzív tanulási folyamatnak a részesei, amely során lehetőségük nyílik egy másik ország és kultúra megismerésére, ezáltal önmaguk, személyiségük fejlesztésére. (Fiatalok Lendületben Program 2013) A nonprofit tevékenységekbe, szolgáltatásokba 18-30 év közötti fiatalok egyénileg vagy csoportosan kapcsolódnak be. A szolgálati idő minimum 2 – maximum 12 hónapig tart. A projektben küldő, fogadó, illetve koordináló szervezetek vehetnek részt. A pályázatot csak az egyik szervezetnek (küldő/ fogadó/koordináló) kell benyújtania a projekt teljes költségvetésével. (Fiatalok Lendületben Program 2013) Az EVS önkéntesek helyzetét két szempont szerint vizsgáltam. Az első magába foglalta az önkéntesek motivációs vizsgálatát, illetve a második az EVS önkéntesek helyzetét, mint a munkamigráció sajátos esetét vizsgálta.

Az elemzés során a következő kutatási kérdésekre kerestem a választ:

- Motivációvizsgálat: Szervezetszociológiai szempontból fontos feltárni azokat az okokat, amiért egy külföldi fiatal Romániában vállal önkéntes munkát. A szervezetek jó, ha tudják, hogy milyen motivációk mentén tudják mozgósítani azokat az önkénteseket, akikre szükségük van. Arra a kérdésre kerestem a választ, hogy az önkéntesek milyen okokból választották ezt a tevékenységet?

- Interkulturális beilleszkedés: Amikor egy bevándorló egyén/csoport érkezik hosszabb időszakra egy országba, fontos jelentőséggel bír, hogy a bevándorló tud-e integrálódni a befogadó társadalomba. Ahhoz, hogy az új társadalom befogadja az újonnan érkezőt, szükséges, hogy egy bizonyos mértékben átvegyen új kulturális mintákat. Kutatásom során tehát arra kerestem a választ, hogy az egy éves időszakban, amíg a fiatalok idegen országban tartózkodnak, milyen mértékben valósul meg az integrációjuk?
- A külföldi önkéntesek migrációja és életmódja: Mivel az önkéntesek saját országukat elhagyva egy idegen országba érkeztek, és egy éven keresztül a befogadó országban tartózkodtak és vállaltak munkát, esetük az általános migráció folyamatához tartozik. A kutatásnak ebben a részében arra voltam kíváncsi, hogy a migrációval járó életmód mutat-e hasonlóságot a külföldi önkéntesek és a munkamigránsok között, illetve felfedezhetőek-e olyan tendenciák, amelyek eltérőek?

Magyarországhoz hasonlóan Romániában is a rendszerváltás után kezdődött új szakasz az önkéntes munkában, megnőtt a kereslet és a kínálat egyaránt. Figyelembe véve az önkéntesség értékeit és funkcióit, számos törekvés és társadalmi folyamat miatt nagy szükség volna rá, de Romániában mégis kisebb mértékű, mint Nyugaton, „mert a jóléti szolgáltatások alacsony foka növeli a családi, rokoni gondoskodás és a baráti, szomszédos kölcsönös segítségnyújtás iránti igényt. Ez időt, energiát és motivációt von el az önkéntes munkától”. (Fényes – Kiss 2011: 2) Az önkéntesség Romániában az utóbbi 20 évben terjedt el. A 2001-es nemzetközi év nagy hatással volt a fejlődés elindítására, ugyanis nyilvános elismerést kapott. 2011 előtt az önkéntességre vonatkozó romániai törvények nem voltak összhangban az Európai Önkéntes Év alaptörvényével, ezért egyik célkitűzése az országnak 2011-ben a törvények harmonizálása volt.

Az ok, amiért az önkéntes mozgalom a többi európai országhoz viszonyítva kevésbé fejlett Romániában, a társadalmi folyamatokon és tendenciákon túl az, hogy az állam kevés támogatást biztosít az önkéntesség megvalósítására és fejlesztésére. Mindehhez hozzákapcsolódik a szükséges infrastruktúra fejletlensége, amely pl. abban nyilvánul meg, hogy bár sokan szeretnének nonprofit jellegű tevékenységet folytatni, de nem találnak lehetőségeket, mert nem létezik egy egységes országos adatbázis, amely ezeket az információkat tartalmazná.

Annak érdekében, hogy Románia fejlődést érjen el az önkéntesség területén az Európai Önkéntesség Éve program hatására a következőket tűzte ki célul:

- Létrehozni az önkéntességnek megfelelő környezetet

- Megerősíteni az önkéntes szervezeteket az önkéntes tevékenység minőségének javítása érdekében
- Az önkéntes tevékenységek elismerése
- Növelni az önkéntesség értékének és fontosságának tudatosságát.

Romániában a 195/2001-es törvény vonatkozik az önkéntességre, amelyet 2006. július 30-án, legutóbb 2014. június 27-én aktualizáltak. A törvény értelmében az önkéntes tevékenység olyan tevékenység, amelyet az egyén saját elhatározásból végez, anyagi ellenszolgáltatás nélkül, mások megsegítésére, a közjó érdekében. Közjavat szolgáló tevékenységek a következő szakterületekhez kapcsolódnak: szociális munka, emberi jogok védelme, egészségügy, kultúra, művészet, oktatás, tudomány, vallás, sport, környezetvédelem, filantrópia, stb. (195/2001. évi önkéntességre vonatkozó törvény) A 2014-ben elfogadott törvény értelmében Romániában az önkéntesség szakmai gyakorlatnak számít, illetve az önkéntesekkel kötelező szerződést kötni, amely az általuk végzett tevékenységre vonatkozóan tartalmazza az elvárásokat és előírásokat. Önkéntes szerződés ingyenes megállapodást jelent egy önkéntes személy és a befogadó szervezet között, amelyben az önkéntes elkötelezi magát arra, hogy a társadalom számára hasznos tevékenységet folytat anyagi ellenszolgáltatás nélkül. A befogadó szervezet olyan nyilvános vagy privát jogi személy, amelynek célja nem az anyagi profit elérése, és amely önkéntes tevékenységeket irányít. (78/2014 számú törvény a romániai önkéntes tevékenységekre vonatkozóan)

Az önkéntesek motivációinak vizsgálata

Az önkéntesek motivációinak nemzetközi kutatását három különböző szakaszra oszthatjuk. A kutatások különböző szakaszai jól reprezentálják azt a fejlődéstörténetet, amelyen a téma kutatása keresztül ment, illetve módszertanilag is egyre strukturáltabbá vált. (Fényes – Kiss 2011) Az önkéntesek motivációs vizsgálatának első szakasza az 1970-es és 1980-as évekre tehető. 1973-ban zajlott az első önkéntesek motivációit vizsgáló kutatás, amely Pitterman nevéhez fűződik. Ebben a kutatásban vizsgálta az önkéntes motivációk, valamint a személyes, szociális és a közvetett gazdasági jutalmak hasznosulását, és arra a következtetésre jutott, hogy ezek a jutalmak a kortól függetlenek. Az 1980-as években végzett kutatások során a két-, illetve háromfaktoros módszertani modellek alkalmazása terjedt el: az altruisztikus, egoisztikus és szociális motivációs modellek. Ebben az időszakban a kutatásokat a leíró jelleg és a kevésbé szisztematikus módszerek jellemezték. (Pitterman 1973) Az önkéntes motiváció vizsgálatának második szakasza az 1990-es évekre tehető. Cnaan és Goldberg-Geln kidolgoztak egy 28 kérdésből álló skálát, amelyet Motivation to Volunteer-nak

neveztek el. Arra a következtetésre jutottak, hogy az emberek nem csak egyetlen motiváció mentén döntenek el, hogy végeznek-e önkéntes munkát. Ebből az időszakból még egy elhíresült kutatás említhető, amely Clary, Synder és Ridge nevéhez fűződik. Az önkéntes motiváció vizsgálatához hat faktort azonosítottak: értékek, megértés, karrier, társadalmi, megbecsülés és védekezés. (Cnaan - Goldberg-Glen 1991) A motivációvizsgálat harmadik szakasza a 2000-es évekre tehető. McEwin és D'Arcy nevéhez fűződik a nyolc motivációs faktor kidolgozása, amelyet többlépcsős módszertan után alakítottak ki. A faktorok mérésére 40 állítást tartalmazó leltárt/kérdőívet állítottak össze, amelyben az egyes állításokat 5 pontos Likert-skálán kellett értékelnünk. Ettől kezdve ezt a kérdőívet, amely az önkéntesek motivációját vizsgálja, Volunteer Motivation Inventory-nak nevezték el. Ezt fejlesztették tovább 2004-ben 10 faktorosra, amely így különböző tevékenységi területeken dolgozó önkéntesek vizsgálatára is alkalmassá vált (McEwin - Jacobsen-D'Arcy 2002).

A külföldi önkéntesek jelenléte mint a bevándorlás sajátos esete

Az EVS önkéntesek, mivel külföldi országban végeznek hosszabb ideig önkéntes munkát, sajátos esetét képezik egy ország bevándorlási folyamatának, helyzetének. Romániában hiányosak a bevándorlókról szóló adatok, kutatások. Az általános romániai kép azt mutatja, hogy a hatóságok arra törekednek, hogy a bevándorlás és az idegenek integrációjának ügyét megoldják. Ezek a törekvések konkrétan nemzeti stratégiákban tükröződnek, különösen a munkavállalással kapcsolatos bevándorlást szabályozó stratégiákban. (Alexe – Păunescu 2011)

1989 előtt nem volt jellemző a Romániába irányuló migráció. Románia 1989 után lett az „új migráció” jelenségének része, amikor a kivándorlók országa és egyben a bevándorlók célországa is lett. Mikor 1989 után Európa határai megnyíltak, Románia egyik jövedelemforrása a rövid távú migráció lett. Sokan vállaltak külföldön szezonmunkát. 2011-ig megközelítőleg három millió román állampolgár végzett munkát külföldön. (Hemberger 2010) Emellett 2007-ig Románia tranzit ország volt azon személyek számára, akik keletről vándoroltak Nyugat Európába, és akik Dél-Ázsiából vándoroltak Nyugat- és Észak-Európa országaiba. Ez Románia földrajzi elhelyezkedésének tudható be. (Hemberger 2010)

A Romániai Európai Intézet elemzése szerint a bevándorlás fő forrását a hazatelepültek jelentik. Annak ellenére, hogy Románia a kivándorlás országaként ismert, a bevándorlással kapcsolatos tanulmányok azt mutatják, hogy azok az országok, amelyeket előtte a kivándorlás jellemzett, az Európai Unió megalakulása után a bevándorlás célpontjaivá váltak. (Hemberger 2010)

Romániában 1990 után a bevándorlók több nagyobb csoportba sorolhatók:

- Önkéntesek: üzletemberek, gazdasági migránsok, már letelepedett bevándorló családok tagjai, diákok.
- Az új EU státusnak köszönhetően a bevándorló önkéntesek új csoportja jelenik meg Romániában, akik a Harmadik Világ nemzeteinek tagjai, és akik munkavállalási vízummal léptek be Romániába. Ezek a külföldi munkavállalók két csoportra oszthatók: vannak, akik Románia gazdaságának fellendülése, és az EU-s csatlakozás következtében, a megnyílt romániai munkaerőpiac miatt jöttek az országba, továbbá vannak külföldi diákok a Harmadik Világ országaiból, akik Romániában akarják folytatni tanulmányaikat.
- Erőltetett migránsok: Romániába menekültjogot kérők és menekültek, azóta érkeznek, hogy az ország csatlakozott az ENSZ Menekültek Jogállásáról Szóló Egyezményéhez.
- Moldvai bevándorlók (a II. világháború előtti romániai állampolgárok bevándorlókká váltak).
- Illegális bevándorlók: Romániát átszeli, földrajzi elhelyezkedésének köszönhetően, az illegális bevándorlók balkáni útvonala (összeköti Kelet-Európát Nyugat-Európával, és Dél-Ázsiát Nyugat- és Észak-Európával). Ennek következtében sok illegális bevándorló, aki Nyugat-Európába szeretne jutni, Romániát használja tranzitországnak. (Hemberger 2010: 87)

Az 1990-es évek elején a Romániába vándorlók száma alacsony volt, ebben az időszakban legfőképpen Törökországból, Közel-Keletről (Szíria, Jordánia) és Kínából érkeztek a legtöbben. Többnyire gazdasági bevándorlók voltak. Azért, hogy megakadályozzák az engedélyekkel való visszaélést, amely tranzitmigrációhoz vezethet, az 1990-es évek elején drasztikusan megváltoztak a külföldi befektetésekkel kapcsolatos törvények, legfőképpen a minimum befektetett összeget tekintve (1990-ben 10.000 USD, míg 2003-ban 50.000 euró). Ezzel a lépéssel szerették volna a román hatóságok visszaszorítani a tranzitmigrációt. (Hemberger 2010)

2004-ben a Romániai Európai Intézet a nyugatról Románia felé irányuló migrációs mozgásoknak két típusát azonosította: ideiglenes törvényes migráció és hazatelepedés. Ideiglenes törvényes migrációnak számít az, amikor EU lakosok Románia területén vállalnak munkát. Ilyenek a saját vállalkozással rendelkezők, a multinacionális vállalatok alkalmazottai, a romániai EU-s vállalkozások alkalmazottai és a külföldi turisták. A hazatelepedés olyan romániai személyeket érint, akik az EU-ba migráltak, és miután megkapták a célország állampolgárságát, hazaköltöztek Romániába. Ez a migrációs folyamat jövedelmező az ország számára, ugyanis ezek a személyek pénzügyileg befektetnek Romániába. (Hemberger 2010)

De ugyanakkor azt is fontos kiemelni, hogy a romániai kivándorlók munkaerő – deficitet okoznak a helyi munkaerőpiac különböző szektoraiban, amely problémát jelent egy gazdasági fellendülési periódusban. Ebben a kontextusban egy gyors és kézenfekvő megoldás volt a román állam számára a bevándorlás és a harmadik világ lakóinak munkavállalása. (Alexe – Păunescu 2011) Románia a jövőben helyettesíteni tudja azokat a kivándorló román állampolgárokat, akik az egészségügyi, a tanügyi vagy az IT szektorból vándorolnak ki, a harmadik világ magasan képzett bevándorlóival. (Alexe – Păunescu 2011)

2010 év végi adatok azt mutatják, hogy a törvényes bevándorlók száma Romániában a teljes lakosság 0,3 százaléka. Az országos előrejelzések szerint 2013-2015-re a bevándorlók száma a teljes lakosság 1-1,4 százalékát fogja kitenni. (Alexe – Păunescu 2011)

Kulturális integráció

Ha a külföldi önkéntesek helyzetére, mint a bevándorlás sajátos esetére gondolunk, fontos szegmenst jelent a külföldi fiatalok kulturális integrációja, illetve annak kísérlete az új földrajzi és társadalmi környezetben.

A továbbiakban Milton M. Gordon integrációs és Richard Alba asszimilációs elméletére támaszkodva igyekszem körüljárni a kulturális integráció fogalmát. (Gordon 1964)

Gordon három integrációs formát különböztet meg:

- Angol-megfelelőség: a bevándorlók teljes mértékben lemondanak ősi kultúrájukról az angolszász viselkedési minták és értékek javára
- Olvasztótégely: megtervezett biológiai egyesülése az angolszász népnek más bevándorló csoportokkal, amely által összekeverednek a kultúrák és egy új amerikai bennszülött típus jön létre
- Multikulturalizmus: a bevándorló csoportok megőrzik közösségi életüket és kultúrájuk jelentős részét, miközben amerikai állampolgárokká válnak, illetve politikailag és gazdaságilag integrálódtak az amerikai társadalomba (Gordon 1964)

E három integrációs forma kialakulása időben követi egymást. Az első az „angol-megfelelőség”, amely az amerikai társadalom kialakulásának kezdetére jellemző. Legfőbb célja megőrizni az angol intézményrendszert, az angol nyelvet és az angol kulturális mintákat, mint domináns standardokat az amerikai életben. De ez a fajta integráció nem bizonyult sikeresnek, ugyanis a strukturális asszimiláció nem ment végbe, így az egybeolvadás és az identifikáció sem. (Gordon 1964)

A 18-19. századi amerikai társadalomra az „olvasztótégely” volt jellemző, mint integrációs forma. Rájöttek, hogy nem lehet az amerikai társadalmat az angol társadalom képmására formálni, mint ahogy azt a gyarmatosítók szerették volna, mert ez az új társadalom nem átfurmált Anglia volt, hanem egy teljesen új keverék, új kulturális és biológiai összetevőkkel. Ennek a folyamatnak a következményeként az amerikai társadalmat több altársadalom alkotta, amelyek három kategóriába sorolhatók: vallási, faji és őslakos altársadalmak. Ezek a csoportok kulturálisan nagyon hasonlóak, de strukturálisan különállóak. (Gordon 1964)

A 20. századi Amerikát a multikulturalizmus jellemzi. Gordon arra a következtetésre jutott, hogy inkább van szó strukturális pluralizmusról, mintsem multikulturalizmusról. A strukturális pluralizmus azt jelenti, hogy a csoportoknak saját intézményrendszerük van, de a társadalmi élet más területei közösek. Például a csoportok ugyanazt a kormányt támogatják, ugyanazokat a törvényeket ismerik el, de saját templomaikba járnak, saját nyelvüket használják egymás között. Nem kerül sor az etnikai csoportok strukturális összeolvadására. Fontos, hogy ezek a csoportok harmóniában éljenek, jó kapcsolatban legyenek egy demokratikus plurális társadalom érdekében. (Gordon 1964)

Alba szerint azonban, míg az asszimiláció az etnikai kapcsolatok megkérdőjelezhetetlen szervező elve volt, az utóbbi évtizedekben az asszimilációnak egy új jelentése jelent meg. Az asszimilációt úgy határozta meg, mint az etnikai/faji megkülönböztetések, kulturális és társadalmi különbségek eltűnését. Az új migránsok, vagyis az értelmiségiek társadalom-gazdasági mobilitása másféle mintákat mutat a többihez képest. A „humántőke bevándorlók” legfőképpen gazdasági és lakóhelyi mobilitási tapasztalatokkal rendelkeznek. Ezzel szemben a munkamigránsok mérsékeltbb fejlődést mutatnak, mert aluliskolázottak. A munkamigránsok az etnikai asszimiláció felé tendálnak, míg a „humántőke bevándorlók” a magasabb társadalmi osztályokba történő integrálódás irányába. (Alba - Nee 1997)

Nemzetközi migráció és transznacionalizmus

Mint ahogyan a tanulmány első felében említettem, az EVS önkéntesek esetét a migrációs elméletekkel is összefüggésbe lehet hozni, hiszen ezek a fiatalok, még ha nem is anyagi ellenszolgáltatásért cserébe, de munkát vállalnak egy külföldi országban egy bizonyos időszakra. Mivel országhatárok átlépéséről van szó, ezért a nemzetközi migráció sajátos esetét képezi ez az önkéntes csoport. A migráció egy állandó folyamat az emberiség történelmében, amelyet minden történelmi korszak és civilizáció megismert. (Anghel-Horváth 2009) Napjainkban a migráció nagy méreteket öltött az egész világban, hisz nem tudunk olyan országot említeni, ahol nem találunk

bevándorlókat. Ennek a migrációs folyamatnak a kialakulásában fontos szerepe van a munkamigrációnak. A nemzetközi migráció a migrációs folyamat részét képezi, amely átlépi a nemzetek határait, és két vagy ennél több nemzetállamot érint. (Castels 2007)

A nemzetközi migráció és a transznacionalizmus elméletét ugyanígy lehet vonatkoztatni a külföldi önkéntesek esetére is. Külföldi életmódjukban ugyanúgy megfigyelhető a multikulturalizmus, mint a transznacionalizmusra jellemző több lábbon állás.

A kutatási eredmények összegzése

A kutatásban résztvevő fiatalok egy kolozsvári civil szervezetnél folytattak önkéntes munkát. A szervezet, tevékenységét illetően a szociális szférához tartozik. A két legnagyobb célcsoport, amellyel a szervezet foglalkozik az idősek és a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek. A feladatok, amelyeket az önkéntesek ellátnak, ezekhez a csoportokhoz kötődnek.

A szervezet Kolozsváron több helyen és a város környékén is folytat tevékenységeket. Az önkéntesek öt helyen folytattak segítő jellegű feladatokat: két idősek otthonában, egy iskolában, egy óvodában és egy hátrányos helyzetű gyerekek számára létrehozott központban. Ahhoz, hogy megértsük, milyen jellegű feladatokat vállaltak ezek a fiatalok, akik segíteni jöttek Romániába, az egyik önkéntes beszámolójából idézek egy részletet, amely leírja az idősek otthonának lakóit: „A legtöbb ember a gondozó otthonban paraplegiás vagy hemiplégiás. Sokan Alzheimer-kórban szenvednek, néhányan Parkinson-kórban és Huntington-kórban.” Azok az önkéntesek, akik itt végeztek önkéntes munkát, szerepet vállaltak az idősek étkeztetési folyamatában, emellett segédkeztek a tisztálkodásnál is, továbbá az önkéntesek egyik feladata volt a gondozóotthonon belül a nagy ünnepekre való felkészülés is.

A másik csoport, akikkel ezek a fiatalok dolgoztak, a hátrányos helyzetű gyermekek voltak. Két csoportba sorolhatók ezek a gyermekek: roma gyermekek és szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermekek. A roma programon belül dolgozó önkéntesek feladatai összetettek voltak. Az egyik német lány a következőket írta le ezekről a gyerekekről: *„...a legtöbb első osztályos gyermeknek, akikkel itt Romániában dolgoztam, problémát jelentett megfogni az írószert és úgy koordinálni kézmozdulatait, hogy szépen írjon. Ez talán abból adódott, hogy ezek a gyermekek ezelőtt még nem fogtak írószert a kezükben, és napközben is csak nagyon kevesen jártak, vagy nem volt lehetőségük ezelőtt rajzolni. ... nem tudták elhelyezni az agyukban a hallott információkat, és visszamondani, mikor kikérdezték őket.”* Megtapasztalva ezeket a dolgokat, az önkéntesek próbáltak különböző fejlesztő gyakorlatokkal javítani a gyermekek készségein. A tanulási és koncentrációs készségek fejlesztése mellett a gyerekeknek meg kellett tanítani, hogy hogyan tisztálkodjanak

helyesen és hogyan étkezzenek. Mindezek mellett szabadfoglalkozásokat is tartottak a gyerekek számára. Volt olyan külföldi önkéntes is, aki óvodában dolgozott. Az ő feladata az volt, hogy segítsen az óvónők munkájában.

Motivációvizsgálat

Szervezetszociológiai szempontból nagyon fontos feltárni azokat az okokat, amiért az egyén kész segíteni egy szervezet munkájában anyagi ellenszolgáltatás nélkül is. Miután a szervezet feltárta ezeket az okokat, ki kell, hogy dolgozzon egy olyan stratégiát, amely által magához tudja vonzani nemcsak a hazai, hanem a külföldi önkénteseket is. A kutatásból azt derült ki, hogy a külföldi önkéntesek, akik Kolozsvárra jöttek, több okból kifolyólag döntöttek a karitatív jellegű munka mellett. Ezeket a motivációkat több csoportba lehet sorolni. Az önkéntesek egy része szociális érzékenységből választotta ezt a „hivatást”. Ez a szociális érzékenység egyeseknek velük született érzés, másokban pedig előző tapasztalatok révén alakult ki. Ők azok, akik segíteni szeretnének azokon a személyeken, akik erre rászorulnak, ez teszi őket boldoggá. A motivációk másik csoportjába azok a személyek tartoznak, akik azért, hogy másokon segítsenek, és hogy karitatív jellegű munkát végeznek, meg szeretnék ismerni jobban önmagukat, illetve fejleszteni szeretnék saját személyiségjegyeiket, meglévő tulajdonságaikat. A szolgálat alatti feladatok sokat segítenek abban az önkénteseknek, hogy megismerjék saját határaikat, hogy mire képesek és mire nem. Továbbá az a tény, hogy külföldön tartózkodnak ez idő alatt, nagymértékben hozzájárul az önállóság és függetlenség kialakulásához. Mivel egy egyházi szervezeten belül vállaltak munkát ezek a fiatalok, egy részük vallási motivációi is voltak. Ezen motivációs csoportba azok a személyek tartoznak, akik azért, hogy másokon segítsenek, közelebb szeretnének kerülni Istenhez. A negyedik csoportba azok a személyek tartoznak, akiket a kalandvágy és a kíváncsiság vezérelt. Ők azok, akik meg szeretnének ismerkedni új kultúrákkal, új tájakkal, új helyekkel, és új emberekkel. Arra a kérdésre keresve a választ, hogy miért Romániát választották, az derült ki, hogy ennek két oka van. Az egyik csoportba tartoznak azok a személyek, akik tudatosan jöttek ide, hogy saját maguk győződjenek meg azokról az előítéletekről, amelyek az országról kialakultak. A másik csoportba azok sorolhatók, akik a véletlen útján kerültek Kolozsvárra, mert eredetileg más országba pályáztak, de nem volt sikeres a pályázatuk.

Külföldi önkéntesség mint migrációs forma

A külföldi önkéntesek sajátos esetét képezik a migrációnak. Ezt azzal indokolnám, hogy az eddigi migrációs tanulmányok alanyai olyan személyek voltak, akik a

munkamigráció részesei, és akik külföldön gazdasági jellegű munkát végeztek. Fő motivációjuk a nagyobb anyagi kereset lehetősége, a jobb megélhetés reménye. Ezzel ellentétben ezek a fiatalok karitatív jellegű munkát végeznek, és motivációjuk közé nem tartozik a pénzkereset. De ugyanakkor migrációs jelenségről is beszélünk, hiszen meghatározott ideig külföldön dolgoznak, külföldi munkaadónak és ez idő alatt külföldön tartózkodnak, távol az otthonuktól.

Mint bevándorlók, érdekesnek tartottam megvizsgálni, hogyan látják azt az országot, ahol egy évig élnek, milyen tapasztalataik vannak az itt élő emberekkel, kultúrával. A fiatalokkal folytatott beszélgetésekből és a beszámolókból az derült ki, hogy a romániai embereket barátságosaknak, nyitottaknak tartják, akik szolidárisan tudnak viselkedni egymással és az idegenekkel egyaránt. Sokkal inkább jellemzi őket a kollektívizmus, mintsem az individualizmus. A kultúrával kapcsolatosan azt emelném ki, hogy az önkéntesek személyesen is részt vehettek helyi kulturális rendezvényeken, amely nagyon tetszett számukra, és pozitív élményeik vannak ezzel kapcsolatosan. Többen nyilatkozták azt, ha tehetik, visszajönnek még Romániában, mert egy nagyon szép ország, ami elbűvölte őket.

Megvizsgálva a kapcsolattartási trendeket, az derült ki, hogy az önkéntesek leginkább családtagjaikkal és közeli barátaikkal tartják a kapcsolatot külföldön tartózkodásuk alatt. A kommunikáció gyakoriságát tekintve a heti egy alkalom jellemzi, de nem ritka, ha ennél kevesebbet beszélnek. Legtöbben nem tartják fontosnak, hogy gyakran beszéljenek az otthoniakkal. A leggyakrabban használt kommunikációs eszköz az internet.

Beilleszkedés

Amikor migrációról beszélünk, felmerül az integráció kérdése: „Képes-e az egyén beilleszkedni a befogadó társadalomba?” Esetünkben is felmerült ez a kérdés.

A kutatás alapján az derült ki, hogy ezek a külföldi fiatalok valamilyen mértékben be tudtak illeszkedni az új társadalomba. De külön kell választanunk a németek és a magyarok esetét. A németek egy számukra teljesen idegen országba érkeztek, ahol ismeretlen a kultúra, ismeretlen a környezet. Az ő esetükben azt mondhatjuk, hogy a beilleszkedés mértéke nagyon alacsony, hiszen legfőképpen a szervezet tagjaival és önkéntes társaikkal érintkeztek. Nehézséget jelentett számukra a kommunikáció, ugyanis románul tanították őket, miközben magyarul kellett kommunikálniuk közvetlen környezetükben. Ezzel ellentétben a magyarországi önkéntesek egy előzetes tudással rendelkeztek Romániáról, Erdélyről, amely a közös múltból fakad. Ez a közös történelmi múlt távol az otthontól felértékelődött, és közelebb vitte az önkénteseket a helyi emberekhez. Tehát a közös nyelv ismerete és a közös kulturális jegyek nagymértékben hozzájárultak a beilleszkedés folyamatához. Eddigi tapasztalatok

alapján kijelenthetem, hogy a németek esetében nem volt sikeres az integráció, mert az egy év önkéntes szolgálat után hazamentek, nem döntöttek úgy, hogy itt maradnak. A magyarországiak esetében viszont van olyan alany, aki önkéntes éve után úgy döntött, hogy Kolozsváron marad. Ott tartózkodik már több mint három éve, és még tervezi az ott maradást, tehát sikeres volt az integráció az ő részéről. Befejező gondolatként, kihangsúlyoznám, hogy a külföldi önkéntesek esete a migrációs folyamatok részét képezi, amelyről keveset tudunk, de ez nem jelenti azt, hogy nincs a globális rendszeren belül valamilyen súlya a társadalomra. Egy olyan ifjúsági programról van szó, amelyet az Európai Unió finanszíroz, és amelyben lehetősége van bármelyik tagállamnak részt venni, így Romániának is. A kutatásból az derült ki, hogy a romániai szervezet nincs eléggé felkészülve arra, hogy maximálisan élni tudjon a lehetőséggel, amelyet az Európai Unió kínál, és a romániai helyzetről is az derül ki, hogy nincs kialakulva egy praxis az önkéntességet tekintve, amelyet alkalmazni tudnának. Nincs a civil szervezetek számára kialakított stratégia, hiányzik a professzionalizmus részükről. Idejön az önkéntes külföldről, de nem tudják, hogyan kellene kezelni a helyzetét. Tehát azért érdemes a témával foglalkozni, mert egy olyan területet érint, amelynek hatása van a társadalmunkra, amely hasznos lehet ránk nézve, ezért fontos, hogy továbbfejlesszék, stratégiákat dolgozzanak ki az önkéntesek foglalkoztatására és társadalmi helyzetük kezelésére.

Irodalom

- 78/2014 számú törvény a romániai önkéntes tevékenységekre vonatkozóan
http://www.avocatnet.ro/content/articles/id_37765/Legea-nr-78-2014-reglementarea-activitatii-de-voluntariat-in-Romania.html, 2014.09.10.
- 195/2001 számú önkéntes törvény
<http://legislatie.resurse-pentru-democratie.org/legea/195-2001.php>, 2011.02.08.
- Alba, Richard - Victor Nee (1997): Rethinking Assimilation Theory for a New Era of Immigration. In: *International Migration Review*, Vol. 31 (4): 826-874.
- Anghel, Remus Gabriel – Horváth István (coord.) (2009): *Sociologia migrației*. Editura Polirom, Jászvásár
- Cnaan, Ram A. - Goldberg-Glen, Robin. S. (1991): Measuring motivation to volunteer in human services. In: *Journal of Applied Behavioral Science*, Vol. 27 (3): 269-284
- Fényes Hajnalka – Kiss Gabriella (2011): Az önkéntesség szociológiája. In: *Kultúra és közösség*, IV. folyam II. évfolyam, (2011/I.): 35-47.
- Gordon, Milton M. (1964): *Assimilation in American Life – The Role of Race, Religion, and National Origins*. Oxford University Press, New York
- Hamberger, Astrid (2011): *Migration and Immigrant Intergration Policies. The Case of Romania Since 1990*. Doktori disszertáció, Bukarest

- Mc Ewin, Maxine - Jacobsen-D'Arcy, Linda (2002): Developing a Scale to Understand and Assess the Underlying Motivational Drives of Volunteers in Western Australia: Final report. Perth: Lotterywest and CLAN WA Inc.
- Pitterman, Lawrence (1973): The older volunteer: motivation to work. New England Gerontology Center Publisher, New England